

A co říkáš na den odpočinku?

11. 5. 20-14

1. čtení: L 6,6-11

Hlavní čtení: Ex 20,8-11

Milí bratři, milé sestry,

rád poslouchám vyprávění starých lidí o jejich životě. A zvláště rád naslouchám tehdy, když vzpomínají na svou práci. Co dělali, kde byli zaměstnáni - a třeba jak se v životě nadřeli. Naplňuje mě to vždy jakousi úctou. Před nějakým časem jsem se ptal jedné starší ženy v nemocnici, čím se živila. *Já? Já jsem byla obyčejná dělnice!* Ale měli byste slyšet, s jakou hrdostí to o sobě pronesla! A poté se rozvykládala o tom, kde všude pracovala a jaká to byla dřina. Nakonec mi řekla: *Dnes ti mladí – chtějí mít všechno hned a obyčejná práce jim nevoní.*

Vzpomněl jsem si u toho na jiný rozhovor – s jedním mladíkem, kterého znám od dětství. Ten šel z „učňáku“ rovnou na „pracák“. Ne snad proto, že by nemohl najít práci. On ji ani nehledal! A zdůvodnil to slovy: *Všichni moji kámoši berou dávky, tak proč bych zrovna já měl makat?*

A zase někdo jiný mi nedávno tvrdil: *Já přece nemůžu jít dělat nějakou pošťádnou práci. To je pod mou důstojnost.* Ale copak je důstojnější nedělat nic, vůbec nepracovat?

Vždyť Boží slovo na mnoha místech vyzdvihuje poctivou práci. *Práce skutečně člověka šlechtí*, jak říká okřídlené české přísloví. Ani v zahradě Eden se Adam nemohl „flákat“. Obdělával pole, stříhal stromy, sklízel úrodu. Pracoval. A na druhé straně připomeňme alespoň slavný výrok apoštola Pavla z listu Tesalonickým: *Když jsme u vás byli, přikazovali jsme vám: Kdo nechce pracovat, ať nejí! Teď však slyšíme, že někteří mezi vámi vedou zahálčivý život, pořádně nepracují a pletou se do věcí, do kterých jim nic není.* (2Te 3,10-11)

Abyste mi dobře rozuměli: Samozřejmě vím, jak je dnes těžké sehnat zaměstnání. Ale na druhou stranu se skutečně najdou tací, kteří by mohli pracovat, ale pracovat nechtějí. A tento zahálčivý postoj už je s křesťanstvím na štíru.

Vždyť v našem dnešním přikázání Bůh také říká: *Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci.* Hospodin vysloveně počítá s tím, že budeme pracovat – pokud nám to vlastní zdraví a vnější podmínky jen trochu dovolí. Tuto část 4. přikázání většinou přecházíme bez povšimnutí. Ale šest dní práce – to je vlastně podmínka pro to, aby mohl člověk svítit šabat. Jen když člověk šest dní pracuje, dokáže opravdu svítit šabat.

Šabat – to je jeden, speciální den v týdnu. Šabat ze své podstaty nemůže být každý den! A přestože se s Židy lišíme v tom, kdy šabat svítíme – oni v sobotu, my v neděli - shodneme se s nimi na tom, že to je pouze jeden jediný den v týdnu.

Proto také na druhé straně šabat nemohou svítit ani lidé, kteří pracují sedm dní v týdnu. Z toho důvodu Bůh říká: *Pamatuj na šabat, abys jej světil.* Nejprve se tedy máme rozpomenout na to, že je třeba šabat svítit. Rádi na to totiž zapomínáme. Jakoby zde Hospodin předvídal, že všechna jeho ostatní přikázání budeme mít za ta staletí vepsána v naší kolektivní křesťanské paměti. Ale svítit šabat – toto přikázání se nám z hlavy vykouří.

Křesťané na to nejenom zapomínají – mnozí si to dokážou i pěkně biblicky zdůvodnit. Například tak, že Ježíš sám nás osvobodil od dodržování tohoto přikázání, vyvázal nás z dodržování sobotního odpočinku. Vždyť kvůli sobotě se přece tolikrát s tehdejšími vykladači Písma pohádal!

Anebo tak, že Desatero rozliší na etické a kultické příkazy. Zatímco ty etické mají stálou platnost (Nezabiješ! - přece nikdo nezpochybňuje), ty kultické (svítit sobotu) už nejsou pro nás závazné, stejně jako třeba obětování zvířat Hospodinu.

Ale za těmito pokusy zapomenout na šabat stojí touha člověka „nepromarnit“ svůj život, neochudit se o každý sedmý den. Vždyť přece každý den je příležitostí k seberealizaci, k výkonu, k vlastnímu obohacení. Škoda každé neděle – promrhané v kostele a poté třeba s rodinou. V této hektické době zkrátka není čas se věnovat Bohu a blízkým. Proto Bůh říká: *Pamatuj na to, že máš svítit šabat, člověče! Ne, abys na to zapomínal!*

A teď k tomu „svěcení šabatu“. „Svítit“ v biblickém slova smyslu znamená „oddělit“, „vyčlenit“. „Svítit šabat“ znamená oddělit šabat, vyčlenit tento den – pro Boha. Jasně jej odlišit od ostatních šesti dnů. Je to jiný den. Zvláštní den. Boží den. Nepůjde v něm o mě a o mou práci, které se věnuji šest dní v týdnu, ale o Boha a (jak uvidíme později) také o bližního.

Šabat tedy svítíme tehdy, když přerušíme svou každodenní práci, svou každodenní pravidelnou činnost. To je také původní smysl hebrejského slovesa „šabat“. Šabat neznamená odpočívat, jak se někdy

domníváme. Ale: (něco) přerušit, (s něčím) přestat. Tedy přerušit to, čím se jinak zabývám dnes a denně. Přestat s tím, co je jinak normálně náplní mého dne. Proto si nepleťme den šabat se dnem bohapustého lenošení, nicnedělání, a už vůbec ne s nudou. O šabatu se také dělá! Ale dělá se něco jiného než obvykle.

Šabat je tedy den, který věnujeme našemu Bohu. Proto v neděli nelenošíme v posteli až do oběda, ale přicházíme dopoledne do kostela na bohoslužby. Po boku našich bratrů a sester v Kristu chválíme Boha písněmi, všichni dohromady se k němu modlíme, nasloucháme jeho Slovu, vyprošujeme si jeho požehnání do dalších dní - a vůbec: užíváme si jeho blízkosti a přítomnosti. To je velmi důležité. Šabat je tedy v první řadě dnem setkání s Hospodinem, dnem, ve kterém prohlubujeme společenství s Bohem.

Vždyť Hospodin sám to tak vymyslel. Je to jeho přání, abychom se v tento den s ním setkávali. V tom dnešním přikázání přece stojí: *V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul.* Proč Bůh přestal pracovat? Co ho tomu vedlo? Byl snad unavený? Chtěl si dát „šlofika“, jak to někteří škarohlídi vykládají?

Ne! Bůh přestal tvořit přesně den poté, co stvořil člověka, muže a ženu. Přestal tedy pracovat proto, aby si na člověka udělal čas. Aby s ním prohluboval vztah. Aby ho učil, aby ho vedl, aby s ním žil. Šabat – to je den, ve kterém se s námi Bůh chce setkávat. A proto je smutné, když my křesťané tuto jeho nabídku nevyužíváme. Když je pro nás naše činnost, naše práce důležitější než Bůh sám. Někdy to třeba nejde – přestat pracovat, přerušit práci. Jsme donuceni makat 24/7, jak se říká. Tedy: 24 hodin, 7 dní v týdnu.

Ale na druhou stranu: skutečně je to tak nemožné – ustát se svou prací a být s Bohem? Není někdy ta naše vytíženost jen záminkou k tomu, abychom nemuseli věnovat čas a úsilí k prohloubení vztahu s Bohem? Jak říká Hospodin skrze Izajáše: *Jestliže v den odpočinku upustíš od svých pochůzek, od prosazování svých pochůzek, od prosazování svých zálib v můj svatý den, nazveš-li den odpočinku rozkošným, svatý den Hospodinův přeslavným, budeš-li jej slavit tak, že se vzdáš svých cest, že přestaneš hovět svým zálibám a nepovedeš plané řeči, tu nalezneš rozkoš v Hospodinu „a já ti dovolím jezdit po posvátných návrších země a z dědictví tvého otce Jáкова tě budu živit.“ Tak promluvila Hospodinova ústa.* (Iz 58,13-14)

Bohoslužby však nejsou jen hodinovým setkáním s Hospodinem. Každé bohoslužby jsou také vyhlídkou do budoucna. Šabat je v posledku dnem naděje. Dnem očekávání příchodu Božího království. To, co dnes zažíváme v Boží přítomnosti, to je jen ochutnávka plné Boží blízkosti na věčnosti. Každou neděli tedy degustujeme, ochutnáváme ten naplněný vztah s Bohem, který jednou budeme prožívat. Jak říká epištola Židům: *Tak má Boží lid pravý sobotní odpočinek teprve před sebou.* (Žd 4,9). Sobotní odpočinek ve smyslu přebývání s Bohem, před Bohem a u Boha. To nám nabízí Hospodin každý šabat, každou neděli – a zároveň nás tím týden co týden ujišťuje, že spějeme do toho pravého Božího odpočinku.

Proto také Ježíš v den šabatu uzdravoval! Dnes jsme to četli. Ježíš přichází do synagógy, aby se tam modlil ke svému Otcí. Ale když spatřil člověka s ochrnutou rukou, před zraky ostatních jej uzdravil. Špatně chápou tento příběh ti, kteří si myslí, že Ježíš chtěl prostě jen provokovat. A ještě hůř ti, kteří v tomto jeho činu vidí zrušení 4. přikázání – světit šabat.

Ježíš sice skutečně provokuje. A svým způsobem také 4. přikázání poruší. Uzdravuje v sobotu. Tedy: pracuje v sobotu. Vždyť ten člověk neumíral! Klidně mohl tu jeho ruku uzdravit až v pondělí, nebo ve středu – tak proč právě v den šabatu?

No protože tím Ježíš chtěl ukázat, jak se opravdu má šabat světit. On 4. přikázání nezrušil, on ho prohloubil. Světit šabat pro Ježíše znamená pomáhat druhým lidem. Nechat i druhé lidi okusit něco z Božího osvobození. No řekněte sami: který jiný den by k tomu byl vhodnější, než právě šabat? Vždyť šabat - to je den, kdy Bůh přichází k člověku, kdy Bůh chce s člověkem být. A tak mohou i lidé kolem nás prožít něco z té jeho osvobozující přítomnosti. Bůh k nim přichází právě skrze nás. A skrze nás jim také může pomáhat. A tak i v neděli nás čeká námaha. Být blízko Bohu a bližním – to je namáhavé. Ale především je to vzácný Boží dar a veliká výsada.

Modleme se: Hospodine, ukazuj každému z nás, jak konkrétně světit a slavit neděli. Daruj nám právě v tento den svobodu odhlédnout od sebe, od našich potřeb. Daruj nám sílu zastavit naši práci - a slavit každou neděli s Tebou a s lidmi kolem nás. Amen.